YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

6 päivänä joulukuuta 2001 *

Asiassa C-146/00,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi B. Doherty ja F. Siredey-Garnier, sittemmin E. Gippini Fournier ja F. Siredey-Garnier, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Ranskan tasavalta, asiamiehinään aluksi K. Rispal-Bellanger, F. Million ja S. Pailler, sittemmin G. de Bergues, F. Million ja S. Pailler, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen ja jäljempänä mainittavien

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

direktiivien mukaisia velvoitteitaan, kun se ei ole toteuttanut kilpailusta telepalvelumarkkinoilla 28 päivänä kesäkuuta 1990 annetun komission direktiivin 90/388/ETY (EYVL L 192, s. 10), sellaisena kuin se on muutettuna 13.3.1996 annetulla komission direktiivillä 96/19/EY (EYVL L 74, s. 13), 4 c artiklan noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä eikä noudattanut televiestinnän yhteenliittämisestä soveltaen avoimen verkon tarjoamisen (ONP) periaatteita yleispalvelun ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi 30 päivänä kesäkuuta 1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/33/EY (EYVL L 199, s. 32) 5 artiklan 1 ja 3—5 kohdan säännöksiä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Macken sekä tuomarit N. Colneric, C. Gulmann (esittelevä tuomari), J.-P. Puissochet ja J. N. Cunha Rodrigues,

julkisasiamies: L. A. Geelhoed,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 7.6.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY 226 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 17.4.2000 ja jossa se vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen ja jäljempänä mainittavien direktiivien mukaisia velvoitteitaan, kun se ei ole toteuttanut kilpailusta telepalvelumarkkinoilla 28 päivänä kesäkuuta 1990 annetun komission direktiivin 90/388/ETY (EYVL L 192, s. 10), sellaisena kuin se on muutettuna 13.3.1996 annetulla komission direktiivillä 96/19/EY (EYVL L 74, s. 13; jäljempänä muutettu direktiivi 90/388/ETY), 4 c artiklan noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä eikä noudattanut televiestinnän yhteenliittämisestä soveltaen avoimen verkon tarjoamisen (ONP) periaatteita yleispalvelun ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi 30 päivänä kesäkuuta 1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/33/EY (EYVL L 199, s. 32) 5 artiklan 1 ja 3—5 kohdan säännöksiä.

Yhteisön oikeussäännöt

2 Velvollisuudesta tarjota yleispalvelua kiinteässä puhelinverkossa säädetään avoimen verkon tarjoamisen (ONP) soveltamisesta pientaajuuspuheviestitykseen 13 päivänä joulukuuta 1995 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 95/62/EY (EYVL L 321, s. 6), jonka korvasi avoimen verkon tarjoamisen (ONP) soveltamisesta puhelintoimintaan ja teleyleispalvelusta kilpailuympäristössä 26 päivänä helmikuuta 1998 annettu Euroopan parlamentin ja

neuvoston direktiivi 98/10/EY (EYVL L 101, s. 24). Direktiivin 98/10/EY 2 artiklan 2 kohdan f alakohdan määritelmän mukaan yleispalvelulla tarkoitetaan määriteltyä tietynlaatuisten palvelujen vähimmäismäärää, joka on kaikkien käyttäjien saatavilla käyttäjien maantieteellisestä sijainnista riippumatta erityiset kansalliset edellytykset huomioon ottaen kohtuulliseen hintaan.

3 Direktiivin 98/10/EY 5—8 artiklassa luetellaan palvelut, jotka joka tapauksessa kuuluvat yleispalveluun. Näitä palveluja ovat muiden muassa liittäminen kiinteään yleiseen puhelinverkkoon, luettelopalvelut ja maksulliset yleisöpuhelimet.

4 Direktiivin 96/19/EY 1 artiklan 6 kohdalla direktiiviin 90/388/ETY lisättiin joitakin yleispalvelun perustamista koskevia säännöksiä, kuten uusi 4 c artikla, jossa säädetään seuraavaa:

"Kaikissa kansallisissa suunnitelmissa, joita tarvitaan yleispalveluvelvoitteiden tarjoamisesta teleorganisaatioille aiheutuvien nettokustannusten jakamiseksi muiden organisaatioiden kanssa riippumatta siitä, sisältyykö niihin lisäkustannusjärjestelmä tai yleispalvelurahasto, ja sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan parlamentin ja neuvoston ehdottamaa yhdenmukaistamista avoimen verkon tarjoamisen yhteydessä, on

a) otettava huomioon, että niitä voidaan soveltaa ainoastaan yrityksiin, jotka tarjoavat yleisiä televerkkoja;

b) jaettava vastaavat kustannukset jokaisen yrityksen kesken puolueettomia ja ketään syrjimättömiä perusteita noudattaen ja suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Jäsenvaltioiden on annettava kaikki tällaiset suunnitelmat komissiolle tiedoksi, jotta se voi tarkistaa, että suunnitelmat ovat perustamissopimuksen mukaisia.

Jäsenvaltioiden on sallittava teleorganisaatioidensa saattaa tariffinsa tasapainoon ottaen huomioon erityiset markkinaolot ja tarpeen varmistaa yleispalvelun hinnallinen kannattavuus, ja erityisesti jäsenvaltioiden on annettava teletoiminnan harjoittajille lupa mukauttaa nykyisiä maksujaan, jotka eivät ole kustannusten mukaisia ja jotka lisäävät yleispalvelun tarjoamisrasitetta, todellisiin kustannuksiin perustuvien tariffien saavuttamiseksi. Jos tällaista tasapainottamista ei voida saada valmiiksi ennen 1 päivää tammikuuta 1998, kyseessä olevan jäsenvaltion on toimitettava komissiolle kertomus jäljellä olevan tariffien epätasapainon tulevasta asteittaisesta poistamisesta. Kertomukseen on sisällyttävä yksityiskohtainen toteuttamisaikataulu.

— — "

5 Direktiivin 96/19/EY 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle viimeistään yhdeksän kuukauden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta tiedot, joiden avulla komissio voi todeta, että tämän direktiivin 1 artiklan 1—8 kohdan säännöksiä noudatetaan. Direktiivi julkaistiin 22.3.1996, ja se tuli voimaan 11.4.1996. Direktiivin 2 artiklassa tarkoitettu yhdeksän kuukauden ajanjakso päättyi näin ollen 11.1.1997.

6 Näitä yleispalveluihin liittyviä säännöksiä on täydennetty direktiivin 97/33/EY 5 artiklalla, joka kuuluu seuraavasti:

"1. Jos jäsenvaltio katsoo tämän artiklan säännösten mukaisesti, että yleispalveluvelvoitteet muodostavat kohtuuttoman rasitteen organisaatiolle, se ottaa

käyttöön menettelyn yleispalveluvelvoitteiden nettokustannusten jakamiseksi muiden yleisiä televerkkoja ylläpitävien ja/tai yleisesti saatavilla olevia puheensiirtopalveluja tarjoavien organisaatioiden kanssa. Jäsenvaltioiden on vaadittavia maksuja määrittäessään otettava asianmukaisesti huomioon avoimuuden, syrjimättömyyden ja suhteellisuuden periaatteet. Ainoastaan liitteessä I olevassa 1 osassa mainittuja yleisiä televerkkoja ja yleisesti saatavilla olevia telepalveluja voidaan rahoittaa tällä tavalla.

2. Yleispalveluvelvoitteiden mahdollisiin kustannuksiin liittyvät maksut voivat perustua erityiseen tätä tarkoitusta varten toteutettuun järjestelmään, jota hallinnoi edunsaajista riippumaton elin, ja/tai ne voidaan maksaa yhteenliittämismaksuun lisättynä lisämaksuna.

3. Jotta yleispalvelun tarjoamisesta mahdollisesti aiheutuva rasite voidaan määritellä, on organisaatioiden, joilla on yleispalveluvelvoitteita, kansallisten sääntelyviranomaisten pyynnöstä laskettava tällaisten velvollisuuksien nettokustannukset liitteen III mukaisesti. Yleispalveluvelvoitteiden nettokustannusten laskentaa valvoo kansallinen sääntelyviranomainen tai muu toimivaltainen, organisaatioista riippumaton ja kansallisen sääntelyviranomaisen hyväksymä elin. Kustannuslaskennan tulokset ja tarkastusten johtopäätökset on julkistettava 14 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

4. Perustelluissa tapauksissa 3 kohdassa tarkoitetun kustannuslaskelman perusteella ja ottaen huomioon yleispalvelua tarjoavalle organisaatiolle mahdollisesti koituvan markkinaedun kansallisten sääntelyviranomaisten on päätettävä, onko perusteltua käyttää yleispalvelujen nettokustannusten jakamismenettelyä.

5. Jos 4 kohdassa tarkoitettu yleispalveluvelvoitteiden nettokustannusten jakamiseen liittyvä menettely on toteutettu, kansallisten sääntelyviranomaisten on

varmistettava, että kustannusten jakoperiaatteet ja käytettävän menettelyn yksityiskohdat ovat julkisia 14 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Kansallisten sääntelyviranomaisten on varmistettava, että vuosittain julkaistaan kertomus, jossa on yleispalveluvelvoitteiden kustannuslaskelma ja jossa yksilöidään kaikilta osapuolilta vaadittavat maksut.

6. — — "

7 Direktiivin 97/33/EY liitteessä III ilmoitetaan puheensiirtoa koskevan yleispalveluvelvoitteen kustannusten laskentatapa. Tässä liitteessä säädetään seuraavaa:

" — —

Yleispalveluvelvoitteiden kustannukset lasketaan organisaatiolle teletoiminnan harjoittamisesta yleispalveluvelvoitteiden mukaisesti aiheutuneiden nettokustannusten ja teletoiminnan harjoittamisesta ilman yleispalveluvelvoitteita aiheutuneiden nettokustannusten erotuksen perusteella.

— —

Laskentamenetelmä perustuu kustannuksiin, jotka liittyvät:

i) palvelujen yksilöityihin osiin, joita voidaan tarjota ainoastaan tappiollisesti tai tavanomaisista kaupallisista vaatimuksista poikkeavilla kustannusehdoilla.

Tähän ryhmään voivat sisältyä osapalvelut kuten hätänumeropalvelut, tietyt yleisöpuhelimet, tietyt vammaisille tarkoitetut palvelut tai laitteet jne.

ii) tietyt loppukäyttäjiin tai loppukäyttäjien ryhmiin, joille tietyn televerkon ja -palvelujen tarjoamisesta aiheutuneet kustannukset, saatu tuotto ja jäsenvaltion maantieteellisin perustein mahdollisesti määräämät keskihinnat huomioon ottaen voidaan tarjota palveluja ainoastaan tappiollisesti tai tavanomaisista kaupallisista vaatimuksista poikkeavilla kustannusehdoilla.

Tähän ryhmään kuuluvat ne loppukäyttäjät tai loppukäyttäjäryhmät, jotka eivät saisi palveluja sellaiselta kaupalliselta operaattorilta, jolla ei ole velvollisuutta tarjota yleispalveluja.

— —

Tulot otetaan huomioon nettokustannuksia laskettaessa. Kustannusten ja tulojen olisi oltava ennakoivia."

8 Direktiivin 97/33/EY 23 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan 31.12.1997 mennessä ja että niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Ranskan oikeussäännöt

9 Televiestinnän sääntelystä 26.7.1996 annetun lain nro 96-659 (jäljempänä yleislaki) 22-II §:ssä säädettiin, että muut operaattorit kuin perinteinen operaattori France Télécom voivat tarjota yleistä puhelinpalvelua kiinteiden liittymien välillä postista ja televiestinnästä annetun lain (jäljempänä laki), sellaisena kuin se on muutettuna yleislailla, L. 33-1 §:ssä hyväksytyissä verkoissa vasta 1.1.1998 alkaen.

10 Ranskassa otettiin vuodesta 1997 alkaen käyttöön menettely France Télécomin vastuulla olevien yleispalveluvelvoitteiden nettokustannusten jakamiseksi. Tätä koskevat säännökset annettiin Champsaur-kertomukseksi kutsutun asiakirjan laatimisen jälkeen vuonna 1996. Kyseisen kertomuksen laati itsenäisten asiantuntijoiden ryhmä Ranskan hallituksen pyynnöstä.

11 Lain, sellaisena kuin se on muutettuna yleislailla, L. 35-3 §:n II momentissa säädetään erityisesti, että "yleisten verkkojen käyttäjät ja yleisten puhelinpalvelujen tarjoajat rahoittavat yleispalveluvelvoitteiden kustannukset" ja että "yleispalveluvelvoitteisiin liittyvien nettokustannusten arviointia, korvaamista ja jakamista koskevat menetelmät julkaistaan vähintään vuotta aikaisemmin kuin niitä aletaan soveltaa".

12 Lain R. 20-31 §:ssä, sellaisena kuin se on muutettuna yleispalvelun rahoittamisesta ja lain L. 35-3 §:n soveltamisesta 13.5.1997 annetulla asetuksella nro 97-475 (jäljempänä asetus), säädetään yleispalvelun nettokustannusten jakamisesta seuraavaan kolmeen osatekijään:

— osatekijä C1, joka on niiden tariffivelvoitteiden nettokustannusten suuruinen, jotka vastaavat puhelutariffien nykyisestä rakenteesta aiheutuvaa epätasapainoa;

— osatekijä C2, joka vastaa maantieteellisen tasapuolisuuden velvoitteita ja jolla vältetään maantieteelliseen sijaintiin perustuva syrjintä;

— osatekijä C3, jolla katetaan nettokustannukset, jotka aiheutuvat tarjonnasta ja tietyistä velvoitteista, kuten tiettyihin asiakasryhmiin palvelun saatavuuden turvaamiseksi sovellettavista erityistariffeista, yleisöpuhelinten sijoittamisesta koko alueelle sekä yleisestä puhelinluettelosta ja siihen liittyvästä tietopalvelusta.

13 Asetuksen 3 §:ssä säädetään yksinomaan vuoden 1997 osalta näiden kolmen osatekijän, C1:n, C2:n ja C3:n, summan kokonaisarvioinnista ennen kutakin osatekijää koskevan erillisen laskukaavan käyttöönottamista.

14 Vuosien 1998 ja 1999 osalta lain R. 20-32 §:ssä, joka on lisätty asetuksella, todetaan, että osatekijä C1 lasketaan seuraavan kaavan mukaisesti:

C= 12 × (Pe — P) × N, jossa

— Pe on vertailukohtana oleva kuukausittainen liittymätariffi, jonka määrä ilman veroa on 65 Ranskan frangia (FRF);

— P on kyseessä olevan vuoden keskimääräinen kuukausittainen liittymätariffi, johon sisältyy puhelinliittymä, yksityiskohtainen laskutus ja palvelut, joiden avulla asiakas voi rajoittaa puhelupalveluiden käyttöoikeuttaan. P määritetään ottamalla huomioon näiden liitännäispalveluiden penetraatioaste;

— N on yleispalveluoperaattorin asiakkaiden keskimääräinen lukumäärä kyseisenä vuonna, kun mukaan ei lueta asiakkaita, joilla on erityisliittymä tai joihin sovelletaan tariffeja, joilla pyritään maksujen epätasapainon poistamiseen.

15 Lain R. 20-33 §:n III momentissa, joka on lisätty asetuksella, säädetään, että ennen asianmukaisten mallien ja kirjanpidon käyttöönottoa sellaisten asiakkaiden nettokustannuksiksi, jotka sijaitsevat kannattavilla alueilla ja joille operaattori ei tarjoaisi palvelua markkinaolosuhteissa, arvioidaan 1 prosentti sellaisen yleisen puhelinpalvelun liikevaihdosta, joka toteutetaan yleispalveluoperaattorin kiinteiden liittymien välillä.

16 Lain L. 35-3 §:n II momentin 3 kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna yleislailla, säädetään, että julkisen operaattorin on poistettava asteittain ennen 31.12.2000 epätasapaino, joka säännöksen antamisajankohtana johtui puhelinpalvelun tariffien senhetkisestä rakenteesta markkinoiden normaaliin toimintaan nähden, ja että epätasapainon poistamisen jälkeen eli viimeistään 31.12.2000 osatekijää C1 vastaavan korvauksen maksaminen lopetetaan.

Oikeudenkäyntiä edeltävä menettely

17 Ranskan viranomaiset ilmoittivat 4.6.1997 päivätyllä kirjeellä komissiolle direktiivin 96/19/EY nojalla yleislaista, jolla muutettiin lakia, ja eräistä soveltamisasetuksista, joihin asetus kuuluu.

18 Komissio esitti 7.11.1997 päivätyllä kirjeellä Ranskan hallitukselle joitakin kysymyksiä, jotka koskivat France Télécomin tariffijärjestelmän tasapainottamisaikataulua ja tämän järjestelmän epätasapainon laskentatapoja sekä yleispalveluvelvoitteiden nettokustannusten rahoitus- ja laskentatapoja. Ranskan viranomaiset vastasivat näihin kysymyksiin 4.12.1997 päivätyllä kirjeellä.

19 Komissio päätteli, että Ranskan tasavallan muutetun direktiivin 90/388/ETY 4 c artiklan ja direktiivin 97/33/EY 5 artiklan, tarkasteltuna yhdessä tämän direktiivin liitteen III kanssa, täytäntöönpanemiseksi tai soveltamiseksi toteuttamien toimenpiteiden tietyt piirteet eivät olleet kyseisten säännösten mukaisia. Näin ollen komissio esitti 24.7.1998 päivätyllä kirjeellä Ranskan tasavallalle virallisen huomautuksen, jossa se pyysi tätä esittämään asiasta huomautuksensa.

20 Ranskan viranomaiset vastasivat tähän viralliseen huomautukseen 4.11.1998 päivätyllä kirjeellä. Ne myös toimittivat 16.12.1998 komissiolle asetusluonnoksen, joka koski France Télécomin sosiaalisia tariffeja. Koska komissio katsoi, etteivät toimenpiteet olleet asianmukaisia Ranskan lainsäädännön saattamiseksi muutetun direktiivin 90/388/ETY ja direktiivin 97/33 säännösten mukaiseksi, se osoitti 8.7.1999 Ranskan tasavallalle perustellun lausunnon EY 226 artiklan mukaisesti.

21 Ranskan viranomaiset vastasivat perusteltuun lausuntoon 3.12.1999 päivätyllä kirjeellä pitäytyen jo vastauksessaan viralliseen huomautukseen esittämissään perusteluissa. Komissio päätti näin ollen nostaa tämän kanteen yhteisöjen tuomioistuimessa.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee vuoden 1997 yleispalvelun jaetun rahoittamisen käyttöönottoa

22 Komissio väittää ensimmäisessä kanneperusteessaan, ettei sille, että France Télécomin uudet kilpailijat velvoitetaan osallistumaan yleispalvelun rahoittamiseen vuonna 1997, ole mitään oikeudellista perustaa. Kyseisenä vuonna France Télécomilla oli lähes täydellinen monopoliasema kiinteiden puhelinpalvelujen alalla, minkä olisi pitänyt riittää yleispalvelun rahoittamiseen. Tietyt matkapuhelinoperaattorit oli kuitenkin velvoitettu osallistumaan yleispalvelun rahoittamiseen vuonna 1997 sen lisäksi, että ne maksoivat verkkojensa yhdistämisestä France Télécomin verkkoon. Yleispalvelu koskee määritelmän mukaan kiinteiden puhelinpalveluiden markkinoita ja on täysin erillinen matkapuhelinpalveluiden markkinoista.

23 Komissio täsmensi vastauskirjelmässään, että koska ne yhteisön oikeudesta johtuvat edellytykset, jotka koskevat yleispalvelun jaetun rahoittamisen käyttöönottoa, eivät täyttyneet, ei ollut missään tapauksessa tarpeen ottaa kantaa siihen, voitiinko matkapuhelinoperaattorit sellaisinaan velvoittaa osallistumaan rahoitukseen.

24 Ranskan hallitus väittää, että kyse on ennen kaikkea siitä, onko matkapuhelumarkkinoiden avaaminen vaikuttanut France Télécomin vastuulla olevan yleispalvelun nettokustannuksiin. Ranskan hallitus väittää, että näin on ollut vuodesta 1997 lähtien. Ranskan hallituksen mukaan matkapuhelinoperaattoreiden osallistuminen yleispalvelun rahoittamiseen on tämän vuoksi ollut kyseisestä vuodesta lähtien taloudellisesti välttämätöntä.

25 Näin ollen ensimmäisellä kanneperusteella pyritään selvittämään, oliko vuonna 1997 tarpeen ottaa käyttöön menettely yleispalvelun nettokustannusten jakamiseksi muutetun direktiivin 90/388/ETY 4 c artiklassa tällaisen menettelyn käyttöönotolle asetetun edellytyksen mukaisesti.

26 Tältä osin on aluksi korostettava, että kuten direktiivin 96/19/EY viidennestä perustelukappaleesta ilmenee, sen tarkoituksena, että perinteisten operaattoreiden monopoliasemaa kiinteiden puhelinpalveluiden markkinoilla jatkettiin 1.1.1998 saakka, oli niiden taloudellisen tasapainon turvaaminen ja se, että niille annettiin mahdollisuus tarjota yleispalvelua kiinteässä puhelinverkossa.

27 Tämän jälkeen on todettava, että vuonna 1997 France Télécomilla oli joitakin kokeiluluonteisia lisenssejä lukuun ottamatta yhä monopoliasema kiinteiden puhelinpalveluiden markkinoilla, joihin sovelletaan yleispalvelun tarjoamisvelvoitetta.

28 On vielä huomautettava komission toteavan, että vuonna 1997 Ranskan televiestintämarkkinoilla matkapuhelinmarkkinoiden avaamisen jälkeen vallitseva kilpailu ei luonut tilannetta, jonka vuoksi France Télécomin olisi tarvinnut ottaa käyttöön yleispalvelun nettokustannusten jakamismenettelyä, ja viittaavan nimenomaan siihen, että France Télécomilla oli tuolloin lähes täydellinen monopoliasema kiinteiden puhelinpalvelujen markkinoilla.

29 Tämän komission väitteen osalta Ranskan hallitus esittää ainoastaan yleisiä huomioita matkapuhelinmarkkinoiden avaamisen merkittävyydestä eikä täsmennä, miten tämä avaaminen sen mielestä vaikutti yleispalvelun nettokustannuksiin.

30 Kun otetaan huomioon komission väitteet, tällaiset yleiset huomautukset eivät kuitenkaan riitä saattamaan todennäköiseksi sitä, että oli tarpeellista ottaa käyttöön yleispalvelun nettokustannusten jakamismenettely muutetun direktiivin 90/388/ETY 4 c artiklassa tällaisen menettelyn käyttöönotolle asetetun edellytyksen mukaisesti.

31 Näin ollen on todettava, että komission ensimmäinen kanneperuste, sellaisena kuin komissio on täydentänyt sitä vastauskirjelmässään, on perusteltu.

Toinen kanneperuste, joka koskee tariffien tasapainottamista

32 Toisessa kanneperusteessaan komissio huomauttaa seuraavaa:

— Muutetun direktiivin 90/388/ETY 4 c artiklan kolmas kohta sisältää säännöksen, jonka mukaan jäsenvaltioiden on sallittava teleorganisaatioidensa "saattaa tariffinsa tasapainoon". Tämän toimenpiteen tavoitteena on poistaa sellaisten tariffien epätasapaino, joiden avulla jäsenvaltioissa tietyt hinnat, kuten kotitalouksien liittymien ja paikallisten puheluiden hinnat, pidettiin keinotekoisen alhaisina, kun taas korkeita hintoja sovellettiin toisiin palveluihin, kuten kaupunkien välisiin tai kansainvälisiin puheluihin.

— Jos tällaista tasapainottamista ei voida saada valmiiksi ennen 1.1.1998, kyseessä olevan jäsenvaltion on saman säännöksen mukaan toimitettava komissiolle kertomus jäljellä olevan tariffien epätasapainon tulevasta asteittaisesta poistamisesta ja tähän kertomukseen on sisällyttävä yksityiskohtainen toteuttamisaikataulu.

33 Koska tasapainottamista ei ole toteutettu ennen 1.1.1998, Ranskan tasavallan olisi komission mukaan pitänyt noudattaa tätä tilannetta varten asetettuja velvoitteita ja erityisesti velvoitetta ilmoittaa aikataulusta. Ranskan tasavalta ei ole kuitenkaan noudattanut näitä velvoitteita. Tältä osin komissio korostaa, että lain L. 35-3 §:n II momentin 3 kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna yleislailla, määrättiin ainoastaan tariffien saattamisesta tasapainoon 31.12.2000 mennessä.

34 Ranskan hallitus toteaa vastauskirjelmässään, että puhelinliittymistä saadut tulot eivät kata kaikkia asentamiskustannuksia ja että tämä vaje katetaan France Télécomin paikallispuheluista perimillä tariffeilla. Ranskan hallitus myöntää, että sen komission määritelmän valossa, jonka mukaan tariffit on saatettava tasapainoon jokaisen palvelun osalta, tasapainottamista ei ole todellakaan toteutettu ennen 1.1.1998. Aikataulun osalta Ranskan hallitus painottaa, että oli erittäin vaikeaa laatia aikataulua, joka sisältää välitavoitteita. Ranskan hallituksen mukaan realistisen tavoitepäivämäärän vahvistaminen vastasi muutetun direktiivin 90/388/ETY tavoitteita ja mahdollisti sen, että markkinoille tuleville operaattoreille varmistettiin tarvittava avoimuus.

35 Koska on riidatonta, että muutetun direktiivin 90/388/ETY 4 c artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitettua tariffien tasapainoa ei ollut täysin saavutettu 1.1.1998 eikä Ranskan hallitus ollut toimittanut komissiolle kertomusta jäljellä olevan tariffien epätasapainon tulevasta asteittaisesta poistamisesta, yksityiskohtainen toteuttamisaikataulu mukaan lukien, on todettava, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut tässä säännöksessä nimenomaisesti mainittuja vel-

voitteitaan. Vaatimusta yksityiskohtaisesta toteuttamisaikataulusta ei voida täyttää mainitsemalla pelkkä lopullinen valmistumispäivä, josta säädetään lain L. 35-3 §:n II momentin 3 kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna yleislailla.

36 Näin ollen on todettava, että komission toinen kanneperuste on perusteltu.

Kolmas kanneperuste, joka koskee tekijän C1 periaatetta ja laskentatapaa

37 Kolmannessa kanneperusteessaan komissio huomauttaa, että direktiivin 97/33/EY liitteessä III säädetään erityisesti, että yleispalvelun nettokustannusten laskentamenetelmä perustuu kustannuksiin, jotka liittyvät sellaisiin loppukäyttäjiin, joille voidaan tarjota palveluja ainoastaan tappiollisesti tai tavanomaisista kaupallisista vaatimuksista poikkeavilla kustannusehdoilla. Näin ollen tässä direktiivissä vaaditaan valikoivuutta määritettäessä käyttäjiä, jotka muodostavat yleispalvelun nettokustannusten laskentaperusteen. Komission mukaan kyseinen direktiivi ei anna mahdollisuutta lukea tähän laskentaperusteeseen kaikkia kotitalousasiakkaita erittelemättä tilanteita, joissa he ovat. Komissio väittää kuitenkin tämän kanneperusteen ensimmäisessä osassa, että kun Ranskan tasavalta sisällytti osatekijän C1 laskukaavaan kannattavien kotitalousasiakkaiden kustannukset, se sisällytti yleispalvelun nettokustannuksiin kustannuksia, jotka eivät täyttäneet direktiivissä tältä osin asetettuja edellytyksiä.

38 Tässä yhteydessä komissio tarkoittaa "kannattavilla asiakkailla" niitä asiakkaita, joiden puhelinpalveluiden kulutus on tarpeeksi suurta, jotta operaattori voi saada niiden liittymistä ja puheluista saamistaan tuloista itselleen voittoa, kun otetaan huomioon niiden yksilölliseen liittymään liittyvät kiinteät kulut ja niiden aiheuttamaan puhelinliikenteeseen liittyvät muuttuvat kulut.

39 Ranskan hallitus väittää, että osatekijän C1 laskentaperusteen perusteena on direktiivin 97/33/EY liitteessä III mainittu toinen arviointiperuste eli sellaisista palveluista aiheutuvat kustannukset, joita voidaan tarjota ainoastaan tavanomaisista kaupallisista vaatimuksista poikkeavilla kustannusehdoilla. Ranskan hallituksen mukaan ei ollut kuitenkaan mahdollista tunnistaa asiakkaita, joille palveluja on tarjottu tällaisilla ehdoilla, ja näin ollen valita asiakkaita, jotka sisällytetään yleispalvelun nettokustannusten laskentaperusteeseen, ennen kuin tariffit oli saatettu tasapainoon.

40 Tältä osin on kiistatonta, että Ranskan tasavalta on sisällyttänyt osatekijän C1 laskukaavaan kaikkien kotitalousasiakkaiden eli myös kannattavien asiakkaiden kustannukset. Ranskan hallitus on esittänyt tältä osin ainoastaan yleisiä perusteluita, jotka liittyvät siihen, että väitteen mukaan on mahdotonta erottaa asiakkaita toisistaan direktiivin 97/33/EY liitteessä III mainittujen arviointiperusteiden mukaisesti. Näin ollen on todettava, että Ranskan tasavalta on sisällyttänyt yleispalvelun nettokustannuksiin kustannuksia, jotka eivät täytä tässä liitteessä asetettuja edellytyksiä.

41 Kolmannen kanneperusteensa toisessa osassa komissio katsoo, että lain R. 20-32 §:ssä esitetty osatekijän C1 laskukaavassa, vaikka se olisi lähtökohtaisesti perusteltu, ei jaeta yleispalvelun rahoittamiseen liittyviä kustannuksia jokaisen yrityksen kesken puolueettomia perusteita noudattaen, kuten muutetun direktiivin 90/388/ETY 4 c artiklassa edellytetään. Komission mukaan siinä ei myöskään oteta huomioon direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 1 kohdassa mainittua avoimuusperiaatetta.

42 Komissio huomauttaa tältä osin, että kyseinen kaava perustuu nykyisen liittymän keskimääräisen hinnan, P, ja sellaisen tasapainotetuksi katsottavan liittymän teoreettisen hinnan, Pe, erotukseen, jonka arvo saadaan vertailemalla niiden maiden hintoja, joiden katsotaan tasapainottaneen tariffinsa. Laskukaavan käyttöön liittyy kuitenkin kaksi puutetta: toisaalta viitearvoa Pe ei ole perusteltu selvästi ja toisaalta viitearvot P ja Pe eivät ole vertailukelpoisia.

43 Ensimmäisen puutteen osalta komissio väittää, että Ranskan hallituksen viitearvon Pe osalta toimittamista numerotiedoista ilmenee, että tätä viitearvoa, joka vaikuttaa tekijöihin C1 ja C2, ei ole vahvistettu avoimesti. Ensinnäkin Champsaur-kertomuksessa käytetyssä menetelmässä tariffien vaihteluväli oli hyvin laaja, sillä se ulottui 55 FRF:sta 75 FRF:iin eli vaihteli 30 prosenttia. Tämä johtuu komission mukaan siitä, että vertailuun käytetyt eri maiden "tasapainotetuiksi" kutsutut liittymätariffit koskevat eri palveluita, minkä vuoksi ne eivät ole vertailukelpoisia. Champsaur-kertomuksessa todettiin myös, että "tämä kertomus on laadittu ennen kuin yhteenliittämistä, yleispalvelua ja France Télécomin kirjanpitoa koskevan tutkimuksen ja tilintarkastuksen tulokset olivat tiedossa" ja että "tämä kertomus on näin ollen suuntaa-antava asiakirja, jota on tarkasteltava uudelleen näiden tulosten valossa".

44 Sen kysymyksen osalta, onko viitearvo Pe France Télécomin kirjanpitotietojen mukainen, komissio toteaa, ettei sillä ole tietoa kirjanpitotoimien mahdollisista tuloksista. Jos on olemassa tällaisia kirjanpitotietoja, joiden perusteella voidaan laskea liittymän tasapainotaso, vertailukohdaksi on otettava tämä viitearvo eikä viitearvoa Pe, joka on saatu liian epätarkkojen kansainvälisten vertailujen perusteella. Komissio katsoo, että Ranskan viranomaisten toimittamat numerotiedot, jotka koskevat liittymien ja paikallispuheluiden tuloja ja keskimääräisiä kustannuksia, osoittavat, että kun nämä tekijät yhdistetään, vajetta ei enää ole. Käytettyä menetelmää ei kuitenkaan ole täsmennetty. Näin ollen toimitetut tiedot eivät komission mukaan riitä osoittamaan, että viitearvo Pe olisi selvästi perusteltu.

45 Osatekijän C1 laskukaavassa olevan toisen puutteen osalta komissio katsoo, että yleispalvelun nettokustannuksia vahvistettaessa laskelman avaintekijä on viitearvon P ja viitearvon Pe välinen erotus. Jotta tämä erotus voitaisiin laskea, viitearvojen P ja Pe pitäisi perustua vertailukelpoisiin perusteisiin. Komission mukaan näin ei käsiteltävänä olevassa asiassa kuitenkaan ole. Yhtäältä viitearvoon Pe sisältyi yksityiskohtainen laskutus, kun taas viitearvon P osalta tällainen laskutus oli valinnanvarainen ja siitä piti maksaa. Tämä ero johti siihen, että viitearvo Pe oli keinotekoisen korkea. Toisaalta viitearvoon Pe sisältyivät kustannukset, jotka liittyivät sellaisen punaisen luettelon ylläpitämiseen, joka

muodostui asiakkaista, jotka eivät halua tietojaan puhelinluetteloon, kun taas viitearvoon P ei sisältynyt tällaisia kustannuksia. Näin ollen vaikka osatekijän C1 laskentatapa oli objektiivisesti perusteltu, laskennassa ei ollut noudatettu avoimuusperiaatetta.

46 Ranskan hallitus, joka ei kiistä velvoitetta noudattaa avoimuusperiaatetta, toteaa ainoastaan, että viitearvon Pe vahvistaminen 65 FRF:ksi seuraa sellaisten maiden välisestä vertailusta, joissa perinteisen toimijan tariffien katsotaan olevan tasapainotettuja. Tämä luku sisältyy Champsaur-kertomuksessa määritettyyn 55 FRF:n ja 75 FRF:n vaihteluväliin. Televiestinnän sääntelyviranomaisen 9.2.1999 tekemästä päätöksestä nro 99-120 ilmenee, että puhelinliittymän hinnan noususta 64,68 FRF:iin seurasi se, että tariffien epätasapaino käytännössä poistui. Ranskan hallituksen mielestä viitearvo Pe on näin ollen määritetty tarpeeksi avoimesti.

47 Komission katsoo vastauskirjelmässään, että Ranskan hallitus ei ole toimittanut vakuuttavaa selvitystä siitä, miten viitearvoksi on määritetty kiinteästi Pe 65 FRF. Ranskan hallitus ainoastaan toteaa, että kyseinen luku on saatu kansainvälisestä vertailusta, eikä selvitä sitä, miten eri maiden liittymät on yhdenmukaistettu. Vaikka kyseinen luku sisältyy Champsaur-kertomuksessa määritettyyn vaihteluväliin, komissio korostaa, että tämä vaihteluväli on hyvin laaja ja että kertomuksessa itsessäänkin oletettiin, että asiassa tullaan tekemään tarkempia laskelmia.

48 Tältä osin komissio toteaa, että direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden, jotka ottavat käyttöön menettelyn yleispalveluvelvoitteiden nettokustannusten jakamiseksi, on maksuja määrittäessään otettava asianmukaisesti huomioon avoimuusperiaate.

49 Kun otetaan huomioon viitearvoihin sisällytettyjen määrien vaikutus uusilta operaattoreilta perittävien maksujen suuruuteen, on tärkeää, että nämä viitearvot määritetään puolueettomia perusteita noudattaen ja ottaen huomioon vertailukelpoiset ja näin ollen avoimesti määritetyt tekijät, jotta kyseiset operaattorit voivat laskea todennäköiset kustannuksensa ja tulonsa. Sellaiset tekijät, jotka tekevät laskemisesta vaikeampaa, vähentävät uusien operaattoreiden kiinnostusta tulla markkinoille.

50 Vaikkei ole poissuljettua, minkä komissio myöntää, että kansainvälinen vertailu voi olla asianmukainen menetelmä yleispalvelun tekijöiden nettokustannusten laskemiseksi, tällaisen vertailun tuloksen suhteen on kuitenkin oltava varovainen, kun otetaan huomioon eri jäsenvaltioiden väliset erot, erityisesti silloin, kun palvelut ovat valinnanvaraisia tietyissä vertailumaissa, kun taas näin ei ole vertailun kohteena olevassa jäsenvaltiossa. Tällaista menetelmää ei näin ollen pitäisi käyttää laskettaessa yleispalvelun nettokustannuksia ilman, että sitä hiotaan määrittämällä etukäteen palvelut, jotka otetaan huomioon vertailukohteena olevassa perusliittymässä, ja pyrkimällä laskemaan tämän palvelujen luettelon perusteella uudelleen vastaavan liittymän hinta kyseessä olevissa eri maissa, jotta voidaan määrittää vertailukelpoisten tariffien vaihteluväli.

51 Käsiteltävänä olevassa asiassa osatekijän C1 laskeminen perustuu sellaisten muuttujien (P ja Pe) vertaamiseen, jotka muodostuvat eri tekijöistä, mitä Ranskan hallitus ei ole kiistänyt. Viitearvo P ei sisällä yksityiskohtaista laskutusta, kun taas vertailumaissa viitearvoa Pe laskettaessa tällainen laskutus kuuluu perusliittymään. Lisäksi vaikka punaiseen luetteloon merkitseminen ei sisälly viitearvoon P eikä viitearvoon Pe, Ranskan hallitus ei ole ilmoittanut, miten se on laskiessaan viitearvoa Pe menetellyt korjatakseen sellaisen liittymän arvoa, johon sisältyy automaattisesti mahdollisuus tulla merkityksi punaiseen luetteloon. Tämän vuoksi viitearvoja P ja Pe ei voida vertailla keskenään.

52 Vaikka viitearvojen P ja Pe laskemisen myönnettäisiin erikseen perustuvan objektiivisiin perusteisiin, siitä, että niiden arvojen vertailu on mahdotonta,

seuraa, että osatekijän C1 laskemista tällaisen vertailun perusteella ei voida pitää direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla avoimena.

53 Näin ollen on todettava, että Ranskan tasavalta ei ole yleispalvelun kustannuksia laskiessaan noudattanut avoimuusvelvoitetta.

54 Näin ollen on todettava, että komission kolmas kanneperuste on perusteltu.

Neljäs kanneperuste, joka koskee sitä, että yleispalvelun nettokustannusten tiettyjen tekijöiden suuruutta ei ole perusteltu

55 Neljännessä kanneperusteessaan komissio huomauttaa, että direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 3 kohdassa säädetään, että yleispalvelun tarjoamisesta mahdollisesti aiheutuvan rasitteen määrittelemiseksi organisaatioiden, joilla on yleispalveluvelvoitteita, on laskettava tällaisten velvoitteiden nettokustannukset tämän direktiivin liitteen III mukaisesti. Yleispalveluvelvoitteiden nettokustannusten laskentaa valvoo kansallinen sääntelyviranomainen tai muu toimivaltainen, teleorganisaatioista riippumaton ja kansallisen sääntelyviranomaisen hyväksymä elin.

56 Komissio väittää, että yleispalvelun nettokustannusten tietyt osatekijät on vahvistettu Ranskan lainsäädännössä kiinteästi direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 3 kohdasta johtuvan, erillisen laskelman tekemistä koskevan velvollisuuden vastaisesti. Komissio väittää ensiksi, että lain R. 20-33 §:n III momentissa, joka on lisätty asetuksella, määritetään kannattavilla alueilla olevien kannattamatto-

mien asiakkaiden nettokustannuksiin liittyväksi osatekijäksi vuosille 1997 ja 1998 1 prosenttia yleispalvelusta vastaavan operaattorin kiinteiden liittymien välisen julkisen puhelinpalvelun liikevaihdosta. Toiseksi komissio toteaa, että asetuksen 3 §:ssä vahvistetaan yleispalvelun eri osatekijöiden kustannukset kiinteästi vuodelle 1997. Kolmanneksi komissio katsoo, että France Télécomille tiettyjen sosiaalisten tariffien kustannusten korvaamiseksi suoritetut maksut on laskettu epätäsmällisesti.

57 Ranskan hallitus toteaa vastineessaan kannattavilla alueilla olevien kannattamattomien asiakkaiden nettokustannusten osalta, että Champsaur-kertomuksesta käy ilmi, että tuolloin ei ollut olemassa luotettavaa menetelmää niiden laskemiseksi. Kertomuksessa päädyttiin vaihteluväliin, johon lain R. 20-33 §:n III momentissa, joka on lisätty asetuksella, määritetty kiinteä prosenttiluku perustuu. Ranskan hallitus epäilee, että kyseisiä kustannuksia ei ole mahdollista laskea takautuvasti. Ranskan hallituksen mukaan vuoden 1997 yleispalvelun nettokustannusten maantieteellinen osatekijä, jonka arvoksi määritettiin 3 prosenttia liikevaihdosta, perustuu kansainväliseen vertailuun. Ranskan hallitus huomauttaa, että se valitsi käytännöllisen ratkaisun, ja katsoo, että jälkikäteen tehtävä vuotta 1997 koskeva monimutkainen laskenta aiheuttaisi vain vähäisiä muutoksia. Sosiaalisten tariffien osalta Ranskan hallitus viittaa televiestinnän yleispalvelusta 8.3.1999 annettuun asetukseen nro 99-162, jolla muutettiin lain R. 20-34 ja R. 20-40 §:ää sekä sosiaaliturvalain R. 251-28 §:ää (JORF 9.3.1999, s. 3512) ja jolla alalla otettiin käyttöön asiaa koskeva uusi järjestelmä. Tähän järjestelmään kuului vähimmäistoimeentulolla eläville ja sotainvalideille myönnettävä alennus, jonka suuruus vuonna 2000 oli 27,60 FRF kuukaudessa. Tämä alennus katettiin yleispalvelurahastosta, johon puhelinpalvelujen tuottajien on osallistuttava liikevaihtonsa mukaisessa suhteessa.

58 Komissio toteaa vastauskirjelmässään ensiksi, että vuosien 1997 ja 1998 kannattavilla alueilla olevien kannattamattomien asiakkaiden nettokustannuksiin liittyvät kiinteät maksut olivat huomattavasti korkeammat kuin niiden vuosien 1999 ja 2000 maksut, jolloin laskenta tapahtui laskukaavan avulla. Toiseksi komissio toteaa vuoden 1997 yleispalvelun nettokustannusten osalta, että vaikka

Ranskan hallitus on jonkin verran selvittänyt sitä, millä tekijöillä on ollut merkitystä, se ei ole selvittänyt sitä, miten nämä tekijät ovat johtaneet lopputulokseen. Kolmanneksi se katsoo, että vaikka sosiaalisia tariffeja koskevaa järjestelmää on parannettu tulevaisuutta silmällä pitäen, tämä ei vaikuta vuosina 1997 ja 1998 tapahtuneisiin rikkomuksiin.

59 Ranskan hallitus katsoo vastauskirjelmässään, että vuosina 1997 ja 1998 kannattavilla alueilla olevien kannattamattomien asiakkaiden nettokustannusten laskemiseen käytetty menetelmä oli ainoa käytettävissä oleva, vaikkakin epäilemättä epätarkka menetelmä. Ranskan hallituksen mukaan tämän menetelmän vaikutukset uusiin operaattoreihin olivat joka tapauksessa varsin vähäiset, kun otetaan huomioon se, että niiden markkinaosuus oli tuolloin varsin pieni. Ranskan hallitus myöntää, että vuoden 1997 yleispalvelun nettokustannukset olisi teknisesti mahdollista laskea jälkikäteen myöhemmin käytetyn menetelmän avulla, mutta katsoo, että tällä menettelyllä saavutettaisiin ainoastaan vähäinen tulos ja että sen soveltaminen olisi monimutkaista, koska France Télécomin olisi toimitettava hyvin paljon tietoja.

60 Kun otetaan huomioon se, että direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 3 kohdassa säädetään, että yleispalvelun nettokustannukset on laskettava kyseisen direktiivin liitteen III mukaisesti, on todettava, että laskennassa voidaan ottaa huomioon ainoastaan ne kustannukset, jotka johtuvat välittömästi yleispalvelun tarjoamisesta. Yhdenvertaisten kilpailuolosuhteiden takaaminen eri televiestintäoperaattoreille edellyttää objektiivista ja avointa kustannusrakennetta. Direktiivissä 97/33/EY kielletään näin ollen se, että yleispalvelun nettokustannusten osatekijät määritettäisiin kiinteästi ja epätäsmällisesti tekemättä erillistä laskelmaa. Ranskan hallitus ei kuitenkaan kiistä sitä, että se on määrittänyt yleispalvelun nettokustannukset tai niiden tietyt tekijät kiinteästi tai epätäsmällisesti tämän tuomion 56 kohdassa mainitulla tavalla.

61 Näin ollen on todettava, että komission neljäs kanneperuste on perusteltu.

Viides kanneperuste, joka koskee yleispalvelun nettokustannusten tiettyjen tekijöiden laskentatapaa

62 Komissio väittää viidennessä kanneperusteessaan, että yleispalvelun nettokustannusten tietyt tekijät on määritetty siten, että ne kasvattavat keinotekoisesti näitä kustannuksia.

63 Tämän kanneperusteen ensimmäisessä osassa komissio katsoo, että Ranskan viranomaisten kannattamattomien alueiden määrittämiseen käyttämässä menetelmässä ei otettu huomioon tiettyjä tuloja kuten tuloja, joita saadaan asiakkaiden merkitsemisestä punaiseen luetteloon sekä niin sanotuista "mukavuuspalveluista", joita ovat esimerkiksi puhelunsiirto-, koputus- ja numeronnäyttöpalvelu.

64 Ranskan hallitus tunnustaa vastineessaan tarpeen ottaa huomioon "mukavuuspalvelujen" nettotulot kannattamattomia alueita määritettäessä. Se myöntää, että näiden palvelujen kustannukset ja tulot on otettu huomioon vasta vuodesta 1999 alkaen. Sen mukaan punaisen luettelon pitämistä ei voida erottaa puhelinluettelon vuosittaisesta julkaisemisesta. Näin ollen punainen luettelo ei Ranskan hallituksen mukaan ole erillinen, tässä laskelmassa huomioon otettava tekijä.

65 Komissio huomauttaa vastauskirjelmässään, että punaisen luettelon ylläpitäminen ja painetussa tai sähköisessä muodossa julkaistavan puhelinluettelon julkaiseminen ovat kaksi erillistä toimintoa. Komission mukaan direktiivin 98/10/EY 6 artiklan 2 ja 3 kohdasta seuraa, että jokainen palvelujen tarjoaja ylläpitää asiakkaistaan punaista luetteloa. Punaiseen luetteloon merkitsemistä koskevasta palvelusta laskutetaan kyseistä asiakasta, eikä se näin ollen liity puhelinluettelon julkaisemisen kustannuksiin ja tuloihin.

66 Tältä osin on yhtäältä huomautettava, että direktiivin 97/33/EY liitteessä III säädetään, että tulot otetaan huomioon yleispalvelun nettokustannuksia laskettaessa.

67 Toisaalta on todettava, että direktiivin 98/10/EY 6 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään, että kunkin operaattorin on myötävaikutettava puhelinluettelon laatimiseen antamalla asiaankuuluvat tiedot eli tiedot niistä asiakkaistaan, jotka eivät ole kieltäneet merkitsemistään luetteloihin.

68 Kuten komissio on todennut, näistä säännöksistä seuraa periaate, jonka mukaan jokainen palvelujen tarjoaja ylläpitää luetteloa sellaisista omista asiakkaistaan, jotka eivät halua tietojaan yleiseen luetteloon, eikä ilmoita näiden asiakkaiden nimiä puhelinluettelon julkaisijalle. Kullakin operaattorilla on näin ollen oma punainen luettelonsa, jonka ylläpitäminen kuuluu sen asiakashallintaan eikä yleispalveluun. Siitä, että uuden operaattorin asiakkaat maksavat merkitsemisestään tähän punaiseen luetteloon, ei aiheudu perinteisen operaattorin puhelinluettelon julkaisemistoiminnalle tuloja eikä kustannuksia.

69 Näin ollen on todettava, että Ranskan hallituksen olisi pitänyt ottaa huomioon "mukavuuspalveluista" ja merkitsemisestä punaiseen luetteloon saadut tulot määrittäessään kannattamattomia alueita yleispalvelun nettokustannusten laskemisen yhteydessä.

70 Viidennen kanneperusteensa toisessa osassa komissio väittää, että Ranskan viranomaiset eivät ole noudattaneet direktiivin 97/33/EY liitteen III säännöksiä, kun ne ovat vuoden 1998 yleispalvelun nettokustannuksia laskiessaan ottaneet huomioon kirjanpitokustannukset, jotka sisältävät toteutuneita kustannuksia, eikä ainoastaan ennakoivia kustannuksia.

71 Ranskan hallitus toteaa vastauskirjelmässään, että kytkentä- ja lähetyslaitteiden osalta on otettu huomioon poistoarvojen huomattavat korjaukset uusimiskustannusten perusteella, kun otetaan huomioon tiettyjen laitteiden hintojen voimakas alenemistendenssi. Tämän poistoarvojen korjaamisen jälkeen huomioon otettavat hinnat olivat kylläkin toteutuneita, mutta korjattuja. Olisi vaikeaa ennakoida kustannuksia ottamatta pohjaksi aiempia vuosia ja arvioita, jotka sellaisenaan ovat hyödyllisiä suuntaviivoja. Koska vuonna 1999 käyttöön otettua menetelmää olisi vaikeaa soveltaa vuoden 1998 osalta, Ranskan hallitus ei aio korjata vuoden 1998 lukuja.

72 Tältä osin on huomautettava, että direktiivin 97/33/EY liitteessä III säädetään, että yleispalvelun nettokustannuksia laskettaessa huomioon otettavat kustannukset ja tulot ovat ennakoivia.

73 On kuitenkin todettava, että Ranskan hallitus myöntää vuoden 1998 yleispalvelun nettokustannuksia laskiessaan ottaneensa huomioon kirjanpitokustannukset, jotka sisältävät toteutuneita kustannuksia, direktiivin 97/33/EY liitteen III säännösten vastaisesti.

74 Viidennen kanneperusteensa kolmannessa osassa komissio katsoo, että toisin kuin direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 4 kohdassa säädetään, Ranskan viranomaisten soveltamassa yleispalvelun nettokustannusten laskentamenetelmässä ei oteta huomioon yleispalveluun liittyviä aineettomia etuja muutoin kuin maanlaajuisen yleisöpuhelinverkoston ja puhelinluettelojen julkaisemisen osalta.

75 Ranskan hallitus myöntää, ettei se ole noudattanut direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 4 kohtaa, kun se ei ole ottanut huomioon yleispalveluun liittyviä aineettomia etuja. Se lisää, että yleispalvelun tämän tekijän kustannuksia on hyvin vaikeaa arvioida jälkikäteen.

76 Tältä osin on huomautettava, että direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 4 kohdassa jäsenvaltiot velvoitetaan yleispalvelun nettokustannuksia laskiessaan ottamaan huomioon yleispalvelua tarjoavalle organisaatiolle mahdollisesti koituvan markkinaedun.

77 On kuitenkin todettava, että Ranskan hallitus myöntää, ettei se ole laskelmassaan ottanut huomioon tällaista etua direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 4 kohdasta johtuvan velvoitteen vastaisesti.

78 Näin ollen on todettava, että komission viides kanneperuste on perusteltu.

Kuudes kanneperuste, joka koskee sitä, ettei operaattoreiden maksuja ole julkaistu

79 Kuudennessa kanneperusteessaan komissio huomauttaa, että direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on julkaistava vuosittain kertomus, jossa on yleispalveluvelvoitteiden kustannuslaskelma ja

jossa yksilöidään kaikilta osapuolilta vaadittavat maksut. Ranskan viranomaisten vuonna 1997 laatimassa kertomuksessa ei kuitenkaan mainita kyseessä olevien osapuolten yleispalvelun nettokustannusten jakamiseksi suorittamia maksuja.

80 Ranskan hallitus myöntää vastineessaan, että vuosia 1997 ja 1998 koskevat kertomukset eivät kaikilta osiltaan täytä direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan vaatimuksia.

81 Koska Ranskan hallitus myöntää vastineessaan, että vuotta 1997 koskeva kertomus ei kaikilta osiltaan täytä direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan vaatimuksia, on todettava, että komission kuudes kanneperuste on perusteltu.

82 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut kyseessä olevien direktiivien mukaisia velvoitteitaan, kun se ei ole toteuttanut muutetun direktiivin 90/388/ETY 4 c artiklan noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä eikä noudattanut direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 1 ja 3—5 kohdan säännöksiä.

Oikeudenkäyntikulut

83 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista ja koska Ranskan tasavalta on hävinnyt asian, Ranskan tasavalta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Ranskan tasavalta ei ole noudattanut jäljempänä mainittavien direktiivien mukaisia velvoitteitaan, kun se ei ole toteuttanut kilpailusta telepalvelumarkkinoilla 28 päivänä kesäkuuta 1990 annetun komission direktiivin 90/388/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 13.3.1996 annetulla komission direktiivillä 96/19/EY, 4 c artiklan noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä eikä noudattanut televiestinnän yhteenliittämisestä soveltaen avoimen verkon tarjoamisen (ONP) periaatteita yleispalvelun ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi 30 päivänä kesäkuuta 1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/33/EY 5 artiklan 1 ja 3—5 kohdan säännöksiä.**

2) **Ranskan tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Macken Colneric Gulmann

Puissochet Cunha Rodrigues

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä joulukuuta 2001.

R. Grass — kirjaaja

F. Macken — kuudennen jaoston puheenjohtaja